

שעבוד
נכסים

אשה מוחלת שיעבוד כתובתה...

רק
כשמחלק
כל נכסיו

נשאר
שיעבוד
על קרקע
שנקנה
אח"כ

קיבלה
קרקע
במתנה

שני

ראשון (בן)
ראוי לירש
אינו ראוי לירשו

נכסי לד,
ואחריד
פלוני

יורש
ראשון

מבורת הש"ס
עם חובשות

השולח

פרק רביעי

גיטין

מה.

עין משפט
נר מצוה

ורב ענן, דלג דע כתיבא אמר ברייתא דלעיל לל דהוה שמי
ליה דלפשוט מינה: ואי ברשמיא. וא"ת לפשוט מדשמואל דלמר
אינה מוכרה כל עיקר אלמלא כיון דלאו מכר הוא משום חורין:
בבאי דאינה מבורה ומעות חורין דלמא אינה מבורה, לענין
דפרישת לטיל ומעות מתנה: רב
אמר בבית. של קידושין חורין דלמס
ידע שאין קידושין חופשין כלמותו
וגמרו ומתן לטס פקדון: טאי חיות.
במכירת העבד דקנסת ללוקח:
חורא, חור הסולל שהעבד נמס
למכור ועילול מפני רודפיו: חורא מנא
ליה הנגיפה: היבא דאיבא איבורא.
והנה העבד עד הלוקח: אבתייה.
לפניו נמסרה: הנה משפחה ליה

מורי דהוה אפוקיש אחותי. ולפי האמת יש לחלק דלג שייך
הסם ללמחר דלס ידעו כמו מנקדס אחותי דהלך רב קלמנ
דמסורה ויולאה: דלא יצברו ולייתו. והל דמקול צפ' נעניה
(מסופת צב) נשפית והיו מנקשין ממנה עד שפדה דמיה פשם דלשון
פודה שאני אשמו דהויא כנופלי יומר
מנמו דהכל ועל עמלו לא מקיט שלל
ימן כל אשר לו עד נפשו: ורי ידועש
מן מניל דפרקיו להסול חיוק ממנו
הרבה דנקשין (לוקח דף טז) לפי
שהיו מופלג מחמסו אל נמו בשעת
מורק הכת של שייך דלג ליגרסי:
מאי חיות דקנסין ללוקח נקנסיה למוכר א"ל לאו עכברא נגב אלא חורא
נגב א"ל אי לאו עכברא חורא מנא ליה במסתברא היבא דאיבא איבורא

ואישתבאי איהו נמי בהדייהו יומא חד הוה יתיב גביה ההוא גברא דהוה ידע בלישנא דציפורי • אתא עורבא וקא קרי ליה אמר ליה מאי קאמר אמר ליה עיליש ברח עיליש ברח אמר עורבא שיקרא הוא ולא סמיכנא עליה אדהכי אתא יונה וקא קריא אמר ליה מאי קאמרה א"ל עיליש ברח עיליש ברח אמר כנסת ישראל כיונה מתילא ש"מ מתרחיש לי ניסא אמר איזיל אחזי בנתיה

הקין תיקון העולם משום דחוקא דצבורא הוא או דילמא משום דלא לגרבו
וליתו מפ' ת"ש יו"ב בר דרנא פקא דברתה בתלמיס אלפי דינאי ורב אמר
אבוי ומאן לימא לן דתקון חכמים עבד דילמא שלא ברצון חכמים עבד: ואין
מבדילין את השבויין ימיו תיקון העולם רשב"י אמר מפני תקנת שבויין:
מאי בעייתו איבא ביניהו ויבא אלא חד: בנתיב דרב נחמן בחשן קדרא
בדידיו קשיא ליה דרב עיליש מביב • אדם אחד מאלף מצאנו ואשה בכל
אלה לא מצאנו דא איבא ברחיה דרב נחמן ונחמא דרב מילמא ואשכחוי
אישתבאי איהו נמי בהדייהו יומא חד הוה יתיב גביה ההוא גברא דהוה ידע
בלישנא דציפורי • אתא עורבא וקא קרי ליה אמר ליה מאי קאמר אמר ליה
עיליש ברח עיליש ברח אמר עורבא שיקרא הוא ולא סמיכנא עליה אדהכי
אתא יונה וקא קריא אמר ליה מאי קאמרה א"ל עיליש ברח עיליש ברח אמר
כנסת ישראל כיונה מתילא ש"מ מתרחיש לי ניסא אמר איזיל אחזי בנתיה
דרב נחמן אן קיימן בהומותיהו אהרדיתו אמר נשי כל מילי דאתי להו מרן
להדיי בבית הכסא שמעיתו דקאמרו עדי נבירין ונהרדעי נבירין לימא להו
לשבוייהו דלירחקיהו מרחב דלא ליתו אינשין ולשבעי ולפיקקין קם ערק אתא
איהו וההוא גברא דלדייה איתרדש ליה ניסא עבר במכרא וההוא גברא
אשכחיה וקבלוה כי דרין ואין אמר הו קא בחשן קדרא בכשפים: מרגנאי
י ואין לוקחין ספרים תפליין ומוחוות מן העובדי כוכבים יותר על כרי דמיון
מפני

מכיון לו ק' שפסיד כמה ולא משקר:
בתנאי' מפני תקנת שבויין. נגמ'
מפרס לה: נגמ' מפני דחוקא דציבורא
הוא. אין לו להקח הצטר ולהפלו
לד' עות' כפול חלו: או דילמא
דלג יומא עובדי כוכבים נפשיהו
ולגרסו ולייתו קס' מפני שמוכרין
למון בוקר ונקפא מינה טס' • ל' אל
עשר • יצבר שפלו לפדומו ממס'
הרבה ולא יפסיד • על הצטר:
בתלמיס אלפי דינאי. אלמלא נחמא
דחוקא דליצורא הו: דליבא אי"א חד.
שני מ"ק חייס למקון העולם טול
שמי יקלמו על השמיים והמזמים
לגא ידועס בשלללות ומתלמיס ורבי
משמן לל חייס אלל אס כי נס שטיין
אחרים עמו שמי יקלמו השמיין לישמן
סקרין: בחשן קידרא בדידיה.
מונסות הקדסיה פדיוס כספיה וימתת
והרואה סכר שאין האור שולעת הן!
שדקקיות הן: אחד מאלף מצאנו.
שהל דקיי: אבוי י"ת. רב עיליש
להסול גברא: מאי קאמר. הו"ל עורבא:
נבית הכסא: עדי גברין. הו"ל השמיין
בעלי ק' אלז אכריות עוד להס: הו"ל
מכאן: איהו וההוא גברא. רב עיליש
והואו חייס השמיין כיוס השמיין
אלמלא חור שהעבד מנעו נמיס אס לל
הוא דאיבא איבורא. דהיינו
לוקח שטנא וטל • י"ת. חורא
אזכרה לל עיליש וקא קרי ליה
אמר ליה מאי קאמרה א"ל עיליש
ברח עיליש ברח אמר עורבא שיקרא
הוא ולא סמיכנא עליה אדהכי
אתא יונה וקא קריא אמר ליה מאי
קאמרה א"ל עיליש ברח עיליש ברח
אמר כנסת ישראל כיונה מתילא
ש"מ מתרחיש לי ניסא אמר איזיל
אחזי בנתיה דרב נחמן אן קיימן
בהומותיהו אהרדיתו אמר נשי כל
מילי דאתי להו מרן להדיי בבית
הכסא שמעיתו דקאמרו עדי נבירין
ונהרדעי נבירין לימא להו לשבוייהו
דלירחקיהו מרחב דלא ליתו אינשין
ולשבעי ולפיקקין קם ערק אתא
איהו וההוא גברא דלדייה
איתרדש ליה ניסא עבר במכרא
וההוא גברא אשכחיה וקבלוה
כי דרין ואין אמר הו קא בחשן
קדרא בכשפים: מרגנאי י ואין
לוקחין ספרים תפליין ומוחוות
מן העובדי כוכבים יותר על כרי
דמיון מפני

ורב ענן, דלג דע כתיבא אמר ברייתא דלעיל לל דהוה שמי
ליה דלפשוט מינה: ואי ברשמיא. וא"ת לפשוט מדשמואל דלמר
אינה מוכרה כל עיקר אלמלא כיון דלאו מכר הוא משום חורין:
בבאי דאינה מבורה ומעות חורין דלמא אינה מבורה, לענין
דפרישת לטיל ומעות מתנה: רב
אמר בבית. של קידושין חורין דלמס
ידע שאין קידושין חופשין כלמותו
וגמרו ומתן לטס פקדון: טאי חיות.
במכירת העבד דקנסת ללוקח:
חורא, חור הסולל שהעבד נמס
למכור ועילול מפני רודפיו: חורא מנא
ליה הנגיפה: היבא דאיבא איבורא.
והנה העבד עד הלוקח: אבתייה.
לפניו נמסרה: הנה משפחה ליה

מכיון לו ק' שפסיד כמה ולא משקר:
בתנאי' מפני תקנת שבויין. נגמ'
מפרס לה: נגמ' מפני דחוקא דציבורא
הוא. אין לו להקח הצטר ולהפלו
לד' עות' כפול חלו: או דילמא
דלג יומא עובדי כוכבים נפשיהו
ולגרסו ולייתו קס' מפני שמוכרין
למון בוקר ונקפא מינה טס' • ל' אל
עשר • יצבר שפלו לפדומו ממס'
הרבה ולא יפסיד • על הצטר:
בתלמיס אלפי דינאי. אלמלא נחמא
דחוקא דליצורא הו: דליבא אי"א חד.
שני מ"ק חייס למקון העולם טול
שמי יקלמו על השמיים והמזמים
לגא ידועס בשלללות ומתלמיס ורבי
משמן לל חייס אלל אס כי נס שטיין
אחרים עמו שמי יקלמו השמיין לישמן
סקרין: בחשן קידרא בדידיה.
מונסות הקדסיה פדיוס כספיה וימתת
והרואה סכר שאין האור שולעת הן!
שדקקיות הן: אחד מאלף מצאנו.
שהל דקיי: אבוי י"ת. רב עיליש
להסול גברא: מאי קאמר. הו"ל עורבא:
נבית הכסא: עדי גברין. הו"ל השמיין
בעלי ק' אלז אכריות עוד להס: הו"ל
מכאן: איהו וההוא גברא. רב עיליש
והואו חייס השמיין כיוס השמיין
אלמלא חור שהעבד מנעו נמיס אס לל
הוא דאיבא איבורא. דהיינו
לוקח שטנא וטל • י"ת. חורא
אזכרה לל עיליש וקא קרי ליה
אמר ליה מאי קאמרה א"ל עיליש
ברח עיליש ברח אמר עורבא שיקרא
הוא ולא סמיכנא עליה אדהכי
אתא יונה וקא קריא אמר ליה מאי
קאמרה א"ל עיליש ברח עיליש ברח
אמר כנסת ישראל כיונה מתילא
ש"מ מתרחיש לי ניסא אמר איזיל
אחזי בנתיה דרב נחמן אן קיימן
בהומותיהו אהרדיתו אמר נשי כל
מילי דאתי להו מרן להדיי בבית
הכסא: עדי גברין. הו"ל השמיין
בעלי ק' אלז אכריות עוד להס: הו"ל
מכאן: איהו וההוא גברא. רב עיליש
והואו חייס השמיין כיוס השמיין
אלמלא חור שהעבד מנעו נמיס אס לל
הוא דאיבא איבורא. דהיינו
לוקח שטנא וטל • י"ת. חורא
אזכרה לל עיליש וקא קרי ליה
אמר ליה מאי קאמרה א"ל עיליש
ברח עיליש ברח אמר עורבא שיקרא
הוא ולא סמיכנא עליה אדהכי
אתא יונה וקא קריא אמר ליה מאי
קאמרה א"ל עיליש ברח עיליש ברח
אמר כנסת ישראל כיונה מתילא
ש"מ מתרחיש לי ניסא אמר איזיל
אחזי בנתיה דרב נחמן אן קיימן
בהומותיהו אהרדיתו אמר נשי כל
מילי דאתי להו מרן להדיי בבית
הכסא שמעיתו דקאמרו עדי נבירין
ונהרדעי נבירין לימא להו לשבוייהו
דלירחקיהו מרחב דלא ליתו אינשין
ולשבעי ולפיקקין קם ערק אתא
איהו וההוא גברא דלדייה
איתרדש ליה ניסא עבר במכרא
וההוא גברא אשכחיה וקבלוה
כי דרין ואין אמר הו קא בחשן
קדרא בכשפים: מרגנאי י ואין
לוקחין ספרים תפליין ומוחוות
מן העובדי כוכבים יותר על כרי
דמיון מפני

ורב ענן, דלג דע כתיבא אמר ברייתא דלעיל לל דהוה שמי
ליה דלפשוט מינה: ואי ברשמיא. וא"ת לפשוט מדשמואל דלמר
אינה מוכרה כל עיקר אלמלא כיון דלאו מכר הוא משום חורין:
בבאי דאינה מבורה ומעות חורין דלמא אינה מבורה, לענין
דפרישת לטיל ומעות מתנה: רב
אמר בבית. של קידושין חורין דלמס
ידע שאין קידושין חופשין כלמותו
וגמרו ומתן לטס פקדון: טאי חיות.
במכירת העבד דקנסת ללוקח:
חורא, חור הסולל שהעבד נמס
למכור ועילול מפני רודפיו: חורא מנא
ליה הנגיפה: היבא דאיבא איבורא.
והנה העבד עד הלוקח: אבתייה.
לפניו נמסרה: הנה משפחה ליה

מכיון לו ק' שפסיד כמה ולא משקר:
בתנאי' מפני תקנת שבויין. נגמ'
מפרס לה: נגמ' מפני דחוקא דציבורא
הוא. אין לו להקח הצטר ולהפלו
לד' עות' כפול חלו: או דילמא
דלג יומא עובדי כוכבים נפשיהו
ולגרסו ולייתו קס' מפני שמוכרין
למון בוקר ונקפא מינה טס' • ל' אל
עשר • יצבר שפלו לפדומו ממס'
הרבה ולא יפסיד • על הצטר:
בתלמיס אלפי דינאי. אלמלא נחמא
דחוקא דליצורא הו: דליבא אי"א חד.
שני מ"ק חייס למקון העולם טול
שמי יקלמו על השמיים והמזמים
לגא ידועס בשלללות ומתלמיס ורבי
משמן לל חייס אלל אס כי נס שטיין
אחרים עמו שמי יקלמו השמיין לישמן
סקרין: בחשן קידרא בדידיה.
מונסות הקדסיה פדיוס כספיה וימתת
והרואה סכר שאין האור שולעת הן!
שדקקיות הן: אחד מאלף מצאנו.
שהל דקיי: אבוי י"ת. רב עיליש
להסול גברא: מאי קאמר. הו"ל עורבא:
נבית הכסא: עדי גברין. הו"ל השמיין
בעלי ק' אלז אכריות עוד להס: הו"ל
מכאן: איהו וההוא גברא. רב עיליש
והואו חייס השמיין כיוס השמיין
אלמלא חור שהעבד מנעו נמיס אס לל
הוא דאיבא איבורא. דהיינו
לוקח שטנא וטל • י"ת. חורא
אזכרה לל עיליש וקא קרי ליה
אמר ליה מאי קאמרה א"ל עיליש
ברח עיליש ברח אמר עורבא שיקרא
הוא ולא סמיכנא עליה אדהכי
אתא יונה וקא קריא אמר ליה מאי
קאמרה א"ל עיליש ברח עיליש ברח
אמר כנסת ישראל כיונה מתילא
ש"מ מתרחיש לי ניסא אמר איזיל
אחזי בנתיה דרב נחמן אן קיימן
בהומותיהו אהרדיתו אמר נשי כל
מילי דאתי להו מרן להדיי בבית
הכסא שמעיתו דקאמרו עדי נבירין
ונהרדעי נבירין לימא להו לשבוייהו
דלירחקיהו מרחב דלא ליתו אינשין
ולשבעי ולפיקקין קם ערק אתא
איהו וההוא גברא דלדייה
איתרדש ליה ניסא עבר במכרא
וההוא גברא אשכחיה וקבלוה
כי דרין ואין אמר הו קא בחשן
קדרא בכשפים: מרגנאי י ואין
לוקחין ספרים תפליין ומוחוות
מן העובדי כוכבים יותר על כרי
דמיון מפני

והפני מבין עצמו כתב שמדינא הבהמה מותרת, שהרי כתבו הפוסקים רמז לשפיכת המים מפטירת מרים, דכתיב ותמת שם מרים, ולא היה מים לעדה. ובמדרש אמרו ולא היה מים לעדה, אבל לצאן ובקר היה, הרי שהניחו המים לבהמות שישחטום אחר מעת לעת^מ. אלא שלמעשה מסיק הפני מבין שעם כל זה קשה להתיר, הואיל ובשד"ח הביא בשם כמה פוסקים לאסור אף כשבשלו במים אלו, דהוי מילי דסכנתא, יעו"ש.

אמנם יעוין במנחת אלעזר (ח"ג סימן סא) שכתב על דברי הפני מבין: הוא דבר זר ומוזר לאסור הבהמה כולה במחכתהדר"ג וחוששני כמעט מחוכא דהמוין, וגם כל החומרות וסכנת נפשות שהביא בשדי חמד הוא רק במים גופא שנתבשלו וכיוצא ולא בבהמה ששתתה בחיים חיותה ונתעכל בגופה וז"פ, עכ"ד. ונראה כוונתו דדוקא בסם המות שהוא דבר שמזיק בדרך הטבע, יש אומרים שחיישינן אפילו אחרי כדי עיכול, לסכנת נפשות וכנ"ל, אבל בנוק סגולי, אין לנו להחמיר אחרי עיכול.

דף ז ע"ב

שבלע דג

למי שייכת שרשרת הזהב שנמצאה במעי הדג

שאלה מעשה שהיה ביהודי שהגיע אל חנות דגים, וביקש לקנות דג קרפיון, העובד אמר לו שהקרפיון נגמר, ונשאר רק דג בורי מהיקרים ביותר, היהודי החליט שלכבוד שבת קודש הוא מרשה לעצמו לקנות אפילו את הדג היקר, שהרי הוצאות שבת אינו בחשבון, והקב"ה מתזירו.

העובד נטל את אחד הדגים הגדולים, ואכן המחיר היה גבוה מאד, ומכל מקום היהודי לא הצטער ושמח שיהיה לו לשבת קודש דג גדול וטעים.

העובד התחיל לנקות את הדג ולפותחו, וכשחצה את בטנו של הדג לפתע מצא שרשרת זהב ששויו נאמד באלפי שקלים^{מא}, הקונה שמח מאד

ואמר לעובד, הנה הקב"ה שילם לי מיד את הוצאות השבת, והשאייר לי עודף גם לחלות ולבשר, וגם לשבתות האחרות, העובד טען הרי אני מצאתי את השרשרת ולכן היא שייכת לי, בעל החנות שראה את כל השתלשלות הענינים טען בתוקף, השרשרת שייכת לי, כי הרי כל הדג שלי. השלושה הגיעו לבית הדין

וב"א אחד טוען כולה שלי, הלוקח טוען: מיד כששקלת את הדג והתחילו לנקותו ולחותכו קניתי אותו, שהרי לו הייתי רוצה לחזור בי לא יכולתי, ואם כן קניתי את הדג עם השרשרת שבתוכו.

הפועל טוען: הרי השרשרת היא מציאה שלא הייתה אמורה להיות בדג, והרי שנינו בבבא מציעא (דף יב ע"ב) מציאת פועל לעצמו.

בעל החנות טוען: דג מכרתי שרשרת לא מכרתי, וזה איננה מציאה אלא השרשרת שייכת לי כי הדג היתה שייכת לי ואני קניתי. הצדק עם מי?

תשובה בנוגע לקונה, נראה כי הוא לא זכה בשרשרת, מאחר ועדיין לא עשה שום קניין בדג, ואם כן היאך יזכה בשרשרת שבמעיו?! ואף

שאילו היה חוזר בו היה חייב לשלם את שווי הדג, לא משום שהדג שייך אליו אלא מדינא דגרמי, וזאת על פי מה שכתב השו"ע (חור"מ סימן שלג ס"ח) אמר לאומן עשה לי דבר פלוני ואקחנו ממך, ועשאו האומן, ואחר כך אינו רוצה לקחתו, והוא דבר שאם לא יקחנו מיד יפסיד חייב. וכתב הנתיבות (ס"ק טו) שאף שלא עשאו כפועל שלו ואינו שלוחו, מכל מקום חייב מדינא דגרמי כיון שהוא דבר האבדמב.

ובנוגע לדין תורה בין בעל החנות והעובד, נראה שזה תלוי במחלוקת הלבוש והנתיבות, שהנה כתב השו"ע (חור"מ סימן רלב ס"ח) אם קנה דבר בחזקת בדיל ומכרו, ואחר כך נודע שהיה בו כסף או זהב, זכה הלוקח, שלא זכה בו מעולם הואיל ולא ידע בו. ובטעם הדבר כתב הלבוש (הר"ד בפתחי תשובה סק"ח)

